

РЕШЕНИЕ

№ Ц - 50

от 30.12.2015 г.

КОМИСИЯТА ЗА ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ

на закрито заседание, проведено на 30.12.2015 г., след като разгледа доклад с вх. № Е-Дк-346 от 04.12.2015 г. относно определяне на пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия, както и събраните данни и доказателства от проведеното на 15.12.2015 г. обществено обсъждане, установи следното:

Съгласно чл. 21, ал. 1, т. 8, предл. 2 от Закона за енергетиката (ЗЕ) Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР, Комисията) определя ежегодно пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия.

Съгласно § 1, т. 2 от Допълнителните разпоредби на ЗЕ, „балансираща енергия“ е активната електрическа енергия, която операторът на електропреносната мрежа активира за компенсиране на разликата между регистрираните при него договорени и фактически реализираните графици за доставка, както и колебанията на товарите с недоговорен график на доставка. Нормите, уреждащи балансиращия пазар на електрическа енергия, се съдържат в Правилата за търговия с електрическа енергия (ПТЕЕ) и регламентират условията за продажба и покупка на балансираща енергия с цел да се гарантира сигурност и устойчивост на националната електроенергийна система (ЕЕС) и сигурната паралелна работа на ЕЕС на континентална Европа.

Според чл. 107 от ПТЕЕ, на балансиращия пазар се търгува балансираща енергия, която включва:

1. отдадената енергия вследствие участие в регулиране (първично и вторично), зададена чрез турбинните регулатори на агрегатите или централния регулатор на ЕЕС, интегрално за часа;
2. балансиране чрез корекция на работната точка на агрегатите (третичен резерв), зададена от дежурния диспечер на независимия преносен оператор, интегрално за часа;
3. отдадена енергия вследствие на активирани блокове от студен резерв, интегрално за часа;
4. балансиране чрез промяна на състоянието (включване, изключване) на агрегатите, зададена от дежурния диспечер на независимия преносен оператор, интегрално за часа;
5. балансиране чрез промяна на товара на потребители по диспечерско разпореждане;
6. енергия, закупена/продадена от/на съседни енергийни системи, и енергия като аварийна помощ.

С оглед реализирането на електрическа енергия на балансиращия пазар, „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД (ЕСО ЕАД) сключва договори по чл. 11, т. 7 от ПТЕЕ с доставчиците на балансираща енергия, чиито предмет е предоставянето на балансираща енергия на преносния оператор от вторичен, третичен и активиран студен резерв. Предвид факта, че балансиращият пазар се администрира от ЕСО ЕАД, същото е страна и по всички сделки за покупка и/или продажба на електрическа енергия с търговски участници, които притежават диспечерируеми производствени и/или потребяващи обекти за покриване на небалансите в националната пазарна зона. Сключената сделка на балансиращия пазар установява задълженията на съответния доставчик на балансиращия пазар да предоставя или

купува енергия на/от преносния оператор според спецификата на предложението и разпореждането, издадено от диспечера на оператора на електроенергийния пазар. Сключените сделки с доставчиците на балансираща енергия, които участват във вторично регулиране или в регулирането на системата чрез активиране на блокове от студен резерв и/или активиране на агрегати за третичен резерв, се уреждат съгласно условията на договорите с преносния оператор.

В изпълнение на сключените сделки, ЕСО ЕАД купува/продава балансираща енергия въз основа на предложения за регулиране нагоре и предложения за регулиране надолу, предоставени от доставчиците на балансираща енергия, които е регистрирал по реда на ПТЕЕ. По данни на ЕСО ЕАД, към настоящия момент в регистъра по чл. 119 от ПТЕЕ са вписани следните доставчици на балансираща енергия: „ТЕЦ Марица Изток 2“ ЕАД, „ТЕЦ - Бобов дол“ ЕАД, „КонтурГлобал Марица Изток 3“ АД, „ЕЙ И ЕС - ЗС Марица Изток 1“ ЕООД, „Национална електрическа компания“ ЕАД (НЕК ЕАД), както и дружествата, класирани на проведените от електропреносния оператор тържни процедури за предоставяне на студен резерв, а именно: „Биовет“ АД, „ТЕЦ Марица 3“ АД, „ТЕЦ - Бобов дол“ ЕАД, „Топлофикация Русе“ ЕАД, „Брикел“ ЕАД, „ТЕЦ Свилоза“ АД.

Във връзка с изпълнение на правомощието на Комисията по чл. 21, ал. 1, т. 8, предл. 2 от ЗЕ със Заповед № 3-Е-239 от 04.12.2015 г. на председателя на КЕВР е сформирана работна група, която е изготвила доклад с вх. № Е-Дк-346 от 04.12.2015 г. относно определяне на пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия.

С решение по Протокол № 254 от 09.12.2015 г., т. 1, КЕВР е приела доклада на работната група и проект на решение за определяне на пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия, и е насрочила дата и час за провеждане на обществено обсъждане. Последното е проведено на 15.12.2015 г., във връзка с което е постъпило становище от НЕК ЕАД с вх. № Е-13-01-132 от 23.12.2015 г.

Дружеството изразява несъгласие с констатациите на Комисията, че са създадени условия за спекулации, като са предлагани отрицателни цени за излишък и необосновано високи цени за недостиг, което води до екстремни стойности на балансиращата енергия. Според него цените за излишък и недостиг се формират от ЕСО ЕАД по утвърдена от КЕВР Методика за определяне на цени на балансираща енергия (Методиката) и не се определят пряко от пазарните участници - доставчици на балансираща енергия. Т.е. предлаганите цени за регулиране нагоре и надолу от доставчици на балансираща енергия ще породят финансови последици само ако бъде активиран агрегат на съответния доставчик за балансиране на системата и то едва след като предложените цени за регулиране преминат през изчислителния механизъм, заложен в Методиката.

В становището си НЕК ЕАД възразява срещу определянето на пределна цена за регулиране надолу в размер на 0,00 лв./MWh. Според дружеството предлаганата цена не е достатъчно атрактивна и не стимулира централите да осигуряват диапазон за регулиране надолу, когато блоковете им работят около минималния си товар. Липсата на достатъчно диапазон за регулиране надолу от кондензационните централи, когато в системата се генерира излишък на електрическа енергия, води до повишено използване на ПАВЕЦ на НЕК ЕАД в помпен режим, което е още по-осезаемо изразено след отмяната на правото на обществения доставчик в ролята на координатор на специални балансиращи групи да коригира графици на производителите. Активирането на ПАВЕЦ при въведена пределна цена за регулиране надолу от 0,00 лв./MWh води до икономически необосновани негативни последици за НЕК ЕАД вследствие технологията на работа на ПАВЕЦ, характеризираща се с технологични разходи в размер на 30%.

Според НЕК ЕАД в своята практика при определяне на регулираните цени, свързана с възстановяването на разходите на дружеството за работа на ПАВЕЦ в режим консумация, КЕВР се ръководи от разбирането, че технологията на ПАВЕЦ позволява водата, качена при работа на помпите от долния в горния изравнител, да бъде използвана за производство на електрическа енергия и по този начин да се възстановяват разходи за изпомпване, като след

стартиране на балансиращия пазар разходите за работа на помпите ще се възстановяват от участието на ПАВЕЦ на него като доставчик на балансираща енергия. Тъй като поради специфичните технологични загуби еквивалентът на количеството енергия, произведена от качената вода, е с 30% по-малък от този на консумираната енергия на ПАВЕЦ в помпен режим, за дружеството възниква невъзстановен разход от 30%. Този разход според НЕК ЕАД следва да бъде възстановен с отрицателна цена за регулиране надолу за ПАВЕЦ, която представлява 30% от цената, определена за производство, тоест при цена за производство от 59,10 лв./MWh цената за регулиране надолу от ПАВЕЦ трябва да е минус 17,73 лв./MWh.

НЕК ЕАД счита, че не могат да бъдат третираны по еднакъв начин производствени и консумиращи мощности, а цената за регулиране надолу трябва да се определи отделно за генериращи и отделно за консумиращи мощности, като за ПАВЕЦ на НЕК ЕАД цената трябва да е отрицателна величина. Според дружеството аргумент в подкрепа на горното е фактът, че при регулиране надолу при настоящата пределна цена от 0,00 лв./MWh за първите резултатът е намален разход за производство на електрическа енергия, срещу което имат получен приход от продажбата ѝ по график в Д-1, докато за консумиращата мощност на ПАВЕЦ, като се вземат предвид 30% технологични загуби между консумация и производство, се генерира разход от включването на помпите за регулиране надолу, срещу което има намален с 30% приход. Очертаното положение за НЕК ЕАД се утежнява в месеците, когато ВЕИ производителите причиняват излишък в системата, квотите им по преференциални цени все още не са изчерпани и НЕК ЕАД, чието право за корекция на графици е отменено със законодателни промени, е длъжно да закупува цялата произведена от тях енергия. В този случай дружеството не само закупува по преференциални цени количествата енергия от ВЕИ, но и прави допълнителен разход от активирането на ПАВЕЦ за балансиране на причинения от тях излишък в системата.

Във връзка с гореизложеното НЕК ЕАД предлага определянето на пределна цена за балансиране за ПАВЕЦ в режим консумация, отделна от тази за генериращите мощности, която трябва да е отрицателна стойност в интервала между минус 17,73 лв./MWh и минус 22,13 лв./MWh.

Горните възражения Комисията приема за неоснователни. Не могат да бъдат възприети аргументите на НЕК ЕАД, обосноваващи предложението на дружеството за пределна цена за балансиране за ПАВЕЦ в режим консумация, отделна от тази за генериращите мощности в интервала между минус 17,73 лв./MWh и минус 22,13 лв./MWh. Представените в тази връзка изчисления се основават на презумпция, че НЕК ЕАД продава само по регулирана цена електрическата енергия, произведена от ВЕЦ и ПАВЕЦ в генераторен режим. Определеното с Решение № ТЕ-25 от 31.07.2015 г. количество електрическа енергия от ВЕЦ и ПАВЕЦ, което дружеството следва да реализира на регулирания пазар, представлява едва 41% от прогнозното количество произведена електрическа енергия за ценовия период. Останалите 59% НЕК ЕАД продава на пазара по свободно договорени цени, както и на балансиращия пазар по цени, значително надхвърлящи определената от КЕВР регулирана такава в размер на 59,10 лв./MWh. Количествата електрическа енергия от ПАВЕЦ, предоставени на оператора на балансиращия пазар след приемането на Решение № Ц-27 от 31.07.2015 г., изменено с Решение № Ц-35 от 01.11.2015 г. и промените в Закона за енергетиката и Закона за енергията от възобновяеми източници, са представени в таблицата по-долу:

<i>Месец, 2015</i>	<i>Енергия от първично и/или вторично регулиране надолу, MWh</i>	<i>Енергия от първично и/или вторично регулиране нагоре, MWh</i>
Август	5 876	1 048
Септември	7 036	1 193
Октомври	11 050	1 109
Ноември	12 133	3 990
Общо	36 096	7 340

Ако се използва подходът на НЕК ЕАД, че се генерира разход от включването на помпите за регулиране надолу, срещу което има намален с 30% приход, който следва да бъде възстановен с цена за регулиране надолу за ПАВЕЦ, представляваща 30% от цената, определена за производство или при цена за производство от 59,10 лв./MWh - цената за регулиране надолу от ПАВЕЦ е минус 17,73 лв./MWh ($59,10 \cdot 30\%$), намаленият приход за разглеждания период е в размер на 640 хил. лв. ($36\,096 \cdot 17,73$). Ако бъде възприета тази теза на НЕК ЕАД, то същата логика следва да се използва и за предоставяне на услугата регулиране нагоре. За периода 01.08.2015 г. – 30.11.2015 г. ПАВЕЦ е предоставил 7 340 MWh за регулиране нагоре и е реализирал допълнителен приход в размер на 1 034 хил. лв. ($7\,340 \cdot (200 - 59,10)$), който напълно покрива намаления приход от 640 хил. лв.

Твърденията на дружеството, че предлаганата цена за регулиране надолу в размер на 0,00 лв./MWh не е достатъчно атрактивна и не стимулира централите да осигуряват диапазон за регулиране надолу, когато блоковете им работят около минималния си товар и предложението му за определяне на две цени, съответно за генериращи и за консумиращи мощности, взаимно си противоречат. С оглед осигуряване на равнопоставеност между централите Комисията приема, че пределната цена за регулиране надолу следва да бъде обща за всички участници на пазара. По този начин се осигуряват условия за недопускане на облагодетелстване на даден участник спрямо останалите, предлагащи тази системна услуга.

След обсъждане и анализ на всички събрани в хода на административното производство данни и доказателства, както и на постъпилото писмено възражение, Комисията приема за установено следното:

Поради липса на достатъчно конкуренция сред участниците на пазара, предлагащи балансираща енергия, през периода 01.06.2014 г. – 01.12.2014 г. са създадени условия за спекулации, като са предлагани отрицателни цени за излишък и необосновано високи цени за недостиг, което доведе до изкривявания на балансиращия пазар, екстремни стойности на балансиращата енергия и големи разходи за небаланси на производители и потребители.

С Решение № Ц-26 от 19.12.2014 г. КЕВР е определила, считано от 01.01.2015 г., пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия, както следва:

1. Пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия за регулиране нагоре в размер на 202,00 лв./MWh;

2. Пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия за предоставяне на системна услуга регулиране надолу, в размер на 0,00 (нула) лв./MWh.

Посоченото решение осигури стабилност на балансиращия пазар, постигане на предвидимост в работата му, както и преустановяване на предлагането на отрицателни цени за регулиране надолу, водещо до изкривяване на резултатите и нереално високи цени за балансираща енергия.

Средните месечни цени за предходните 10 месеца, показват устойчивост на нивата и са отразени в таблицата по-долу:

	<i>Недостиг, лв./MWh</i>	<i>Излишък, лв./MWh</i>
Януари 2015 г.	201,49	9,57
Февруари 2015 г.	187,74	11,16
Март 2015 г.	179,53	9,03
Април 2015 г.	175,61	10,18
Май 2015 г.	193,07	7,54
Юни 2015 г.	177,94	9,16
Юли 2015 г.	170,35	11,49
Август 2015 г.	181,04	13,99
Септември 2015 г.	202,76	8,95
Октомври 2015 г.	187,85	8,71
Януари – Октомври 2015 г.	185,74	9,98

Следва да се има предвид, че посочените средни стойности на цените на балансиращата енергия се заплащат от координаторите на балансиращи групи на оператора на балансиращия пазар. След нетиране на небаланса, координаторите разпределят на членовете на съответната балансираща група разходите си към ЕСО ЕАД, като цените за недостиг на отделните търговски участници намаляват до нива от около 130 лв./MWh, а за излишък се увеличават до около 30 лв./MWh, което редуцира значително разходите за балансиране на производители и потребители.

Доставчиците на балансираща енергия са централи, участващи във вторично регулиране, които определят цените си на месечна база, като се наблюдават незначителни количества от активиран студен резерв. Цените на доставчиците следва да отчитат реализираните допълнителни разходи за регулиране, свързани с намаляване или увеличаване на работната мощност по диспечерско разпореждане, поддържането на управляващите системи и да нямат спекулативен характер. Пределните цени само определят рамката, извън която липсата на конкуренция предполага спекулативни практики. При пазарно поведение на участниците, предлаганите цени следва да са подчинени на пазарни принципи и да са на нива, позволяващи нормално функциониране на пазара без да облагодетелстват дадени участници за сметка на останалите и да отразяват принципа на равнопоставеност, заложен в ЗЕ. В същото време основните доставчици на балансираща енергия предлагат цени близки до определените пределни такива. Еднокомпонентните цени за регулиране надолу и регулиране нагоре за периода август 2015 г. – ноември 2015 г. са представени в следващите таблици:

Цена за регулиране надолу, лв./MWh

№	Доставчик	Август	Септември	Октомври	Ноември
1	ТЕЦ „Марица изток 2“	0,10	0,10	0,10	0,10
2	ТЕЦ „Бобов дол“	2,00	1,00	1,00	1,00
3	ТЕЦ „Ей и Ес - 3С Марица изток 1“	0,00	0,00	0,00	0,00
4	ТЕЦ „КонтурГлобал Марица изток 3“	0,00	0,00	0,00	0,00
5	ВЕЦ и ПАВЕЦ – НЕК ЕАД	0,00	0,00	0,00	0,00
6	ПАВЕЦ – НЕК ЕАД - помпи	0,00	0,00	0,00	0,00

Цена за регулиране нагоре, лв./MWh

№	Доставчик	Август	Септември	Октомври	Ноември
1	ТЕЦ „Марица изток 2“	150,00	150,00	150,00	170,00
2	ТЕЦ „Бобов дол“	150,00	148,00	148,00	148,00
3	ТЕЦ „Ей и Ес - 3С Марица изток 1“	200,00	200,00	200,00	200,00
4	ТЕЦ „КонтурГлобал Марица изток 3“	200,00	200,00	200,00	200,00
5	ВЕЦ и ПАВЕЦ – НЕК ЕАД	200,00	200,00	200,00	200,00
6	ПАВЕЦ – НЕК ЕАД - помпи	200,00	200,00	200,00	200,00

Освен горните обстоятелства, при формирането на цената за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия следва да бъдат съобразени и принципите:

– Икономическа целесъобразност – размерът на пределната цена за сключване на сделки с балансираща енергия следва да покрива пълните разходи на доставчиците на балансираща енергия;

– Сигурност на снабдяването – размерът на пределната цена за сключване на сделки с балансираща енергия да не позволява износ и търговия с балансираща енергия от търговци и производители чрез съзнателно установяване на „къса позиция“ или „дълга позиция“ на балансиращия пазар, което затруднява управлението и сигурността на системата;

- Стабилизиране на балансиращия пазар, с оглед достигане на ценовите нива от тестовия период и постигане на предвидимост в работата на пазара;
- Постигане на ценови нива на балансиращата енергия, съизмерими с тези в съседните пазарни зони;
- Принципите по чл. 23, чл. 24 и чл. 31 от ЗЕ.

Гореизложеното не обосновава необходимост от изменение на размера на прилаганите към момента пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия за регулиране нагоре: 202,00 (двеста и два) лв./MWh, както и пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия за регулиране надолу: 0,00 (нула) лв./MWh. В подкрепа на този извод са и следните аргументи:

Резултатите от извършения симулационен анализ на база данните от работата на балансиращия пазар през 2015 г. показват, че при намаление на така определените пределни цени за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия, цената за недостиг ще се понижи до нива по-ниски от цените на доставчиците от последна инстанция. Това би довело до изкривяване на пазарните отношения и би затруднило управлението и сигурността на електроенергийната система, тъй като цената за недостиг следва да е най-високата цена на пазара с оглед нейния наказателен и дисциплиниращ характер. Следва да се има предвид, че намаляване на цените за недостиг би могло да създаде условия за арбитражи в някои часове между балансиращия пазар и стартиращия в началото на 2016 г. организиран борсов пазар, което е недопустимо. От друга страна при увеличение на така определените пределни цени за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия и установената от доставчиците практика да предлагат цени близки до пределните такива, ще се увеличат разходите за небаланси на пазарните участници, което ще доведе до допълнителна финансова тежест върху производители и потребители в момент, в който съществува непредвидимост и несигурност във връзка с протичащите процеси по пълната либерализация на пазара и стартиране на борсовата търговия.

Пределната цена за регулиране надолу следва да е обща за всички участници на пазара, независимо от това дали използваните мощности са производствени и/или консумиращи. По този начин се осигурява недискриминационно и равнопоставено третиране на централите, предлагащи тази системна услуга, като не се допуска облагодетелстване на даден участник за сметка на останалите, както и спекулативно поведение. Пазарните принципи налагат цената за регулиране надолу да е положителна величина. При отрицателна стойност на цената, централата, предоставяща системната услуга, продава недостиг, а потребителите, които са в излишък, го купуват, което противоречи на принципите на балансиращия пазар и води до екстремни стойности на балансиращата енергия и големи разходи за небаланси. Отрицателната цена за регулиране надолу представлява прекомерна санкция за производителите и потребителите, които са в излишък, която изкривява пазара, застрашава неговата работа и противоречи на европейските практики.

Предвид гореизложеното и на основание чл. 21, ал. 1, т. 8, предложение 2 от Закона за енергетиката

КОМИСИЯТА ЗА ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ

Р Е Ш И:

Считано от 01.01.2016 г., определя пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия, както следва:

1. Пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия за предоставяне на системна услуга за регулиране нагоре в размер на 202,00 лв./MWh.

2. Пределна цена за сключване на сделки на пазара на балансираща енергия за предоставяне на системна услуга за регулиране надолу в размер на 0,00 (нула) лв./ MWh.

Решението подлежи на обжалване пред Административен съд - София град в 14 - дневен срок.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ДОЦ. Д-Р ИВАН Н.ИВАНОВ

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР:

Р. ТОТКОВА